

[https://doi.org/10.17721/um/49\(2019\).5-8](https://doi.org/10.17721/um/49(2019).5-8)

З НАГОДИ ЮВІЛЕЮ ПРОФЕСОРА ЛІДІЇ ГНАТЮК

Нині ми святкуємо славний ювілей нашої колеги, професора, доктора філологічних наук Гнатюк Лідії Павлівни.

Круглі дати – це привід підбити підсумки, окреслити здобутки й досягнення, трохи порефлексувати й зробити перспекцію – а що там у майбутньому. У Лідії Павлівни підсумків набереться на кілька ювілеїв, рефлексії дуже глибокі, бо такою є її духовна організація. І, певна річ, є чого жадати й про що мріяти, бо енергії й оптимізму в неї – як і тоді, коли починала свої трудові шляхи.

Народилася 10. 05. 1959 р. у м. Тростянець на Сумщині.

Велика родина, інтелігентні й люблячі батьки – це та сімейна атмосфера, яка сформувала якості, що стали нині основою її педагогічного хисту й успіху.

1981 р. Лідія Павлівна, тоді ще – просто Ліда, закінчила філологічний факультет Київського державного університету імені Тараса Шевченка, здобула кваліфікацію “Філолог. Викладач української мови та літератури”.

Упродовж кількох років працювала в середній школі м. Боярки й водночас, навчаючись в аспірантурі при кафедрі української мови, писала кандидатську з історії української літературної мови. Так гартувався характер, бо поєднувати щоденну працю у шкільному класі й інтенсивну роботу в бібліотечних залах – це вам не розваги. Як кажуть, досвід за плечима не носить: стійкий інтерес до шкільної дидактики й зібрані за роки практичні матеріали лягли в основу популярного посібника “*Українська мова. Теорія, завдання, тести*”, що став своєрідним бестселером, витримавши кілька видань (укладений у співавторстві з О.В. Бас-Кононенко).

1989 р. захистила кандидатську дисертацію “*Наукова термінологія у творах Г. С. Сковороди*”, і з того року її творча дорога нерозривно пов’язується з філологічним факультетом Київського університету.

Новий етап у житті Лідії Павлівни розпочинається з 1993–94 рр., коли вона як лауреат Міжнародної стипендії імені Й. Г. Гердера Фонду А. Тьопфера (Німеччина) вдосконалювала знання німецької мови та слухала мовознавчі курси у Віденському університеті. Відтоді Європа – у серці, а творчий розвій і пошукова думка – у європейській славистиці. Європейським університетам пощастило мати такого висококваліфікованого лектора з української мови: 1996 р. викладала в Кільському університеті (Німеччина), у 1998, 1999, 2000 рр. – у Віденському (Австрія).

Водночас вона продовжувала осягати й осмислювати життя, філософію, мовну культуру і творчість Григорія Сковороди. Підсумком наполегливих пошуків і копіткого *сродного* *труду* стало видання грандіозної монографії “*Мовний феномен Григорія Сковороди в контексті староукраїнської книжної традиції*” (Київ, 2010 р.) і захист докторської дисертації “*Мовна свідомість і мовна практика Григорія Сковороди в контексті староукраїнської книжної традиції*” (2011). Дослідження Лідії Павлівни набуло гідного резонансу у славистичних колах: рецензії опублікували шановані українські вчені, як-от: В. Франчук, Г. Півторак, А. Даниленко, Б. Галас, П. Білоусенко й С. Сабліна. Неспростовною натепер є думка академіка Григорія Півторака про те, що

після опублікування праці Л. Гнатюк усі попередні студії, присвячені мові Григорія Сковороди, певною мірою втрачають свою наукову вагу і їм відводиться лише історіографічна роль.

Наукові інтереси Лідії Павлівни охоплюють широке коло питань: від етимології окремих слів (*кава, накладанець*) до рецепції понять *мовна свідомість* і *мовна картина світу*, це також загальні проблеми історії української мови й конкретика викладання курсу старослов'янської мови, церковнослов'янська традиція й мова Тараса Шевченка. У науковому доробку – статті в українській і європейській періодиці, розділи в колективних монографіях й академічній “Історії української літератури”, що разом становить понад 100 (!) публікацій.

У характері Лідії Павлівни гармонійно поєдналися висока інтелігентність і сильний характер, вміння толерувати думку інших і відстоювати власну позицію, бути виразним лідером і плідно кооперувати. Незаперечним є її хист до переговорів і дипломатії та вміння переконувати, бо ґрунт для цього – порядність і доброзичливе ставлення до всіх довколишніх.

Ці якості особливо знадобилися тоді, коли упродовж 2004–2016 рр. вона виконувала обов'язки вченого секретаря спеціалізованої вченої ради Д 26.001.19 при Київському національному університеті імені Тараса Шевченка. Десятки дисертантів відчували її високий професіоналізм, упевнену руку майстра, прихильне ставлення і надійність у непростих перипетіях підготовки публічного захисту та його перебігу.

Педагогічний хист і здатність запалити до праці особливо відчували вдячні учні Лідії Павлівни, адже під її керівництвом захищено три кандидатські та дві докторські дисертації. Магістерських же досліджень, виконаних під її крилом – не злічити!

Із 2016 р. Лідія Гнатюк – член робочої групи Національної правописної комісії. Її професійну думку враховують у найвищих кваліфікаційних органах – спеціалізованих радах із захисту дисертацій Інституту філології КНУ імені Тараса Шевченка та Інституту української мови НАН України. Вона є членом Міжнародної комісії з проблем слов'янських літературних мов, акредитованої при Міжнародному комітеті славистів, членом ред-

колегій наукових журналів “Українське мовознавство”, “Мова і суспільство” (Львівський національний університет імені Івана Франка), часопису кафедри україністики Варшавського університету “*Studia Ucrainica Varsoviensia*” (Республіка Польща).

Ім’я професора Лідії Гнатюк відоме не лише науковій і навчальній аудиторії. Завдяки її виступам на Українському радіо (канал “Культура”, передача “Слово”), слухачі – пошановувачі історії української мови – пізнають глибинні джерела рідного слова.

Внесок Лідії Гнатюк у розбудову української гуманітаристики поціновано Почесною грамотою Українського міжнародного комітету з питань науки і культури при НАН України (2000), Подякою Київського міського голови (2007), Почесною грамотою Київського національного університету імені Тараса Шевченка (2009), Подякою Ректора Київського національного університету імені Тараса Шевченка (2014), Подякою Міністерства освіти та науки України (2017).

Ми, колектив кафедри української мови та прикладної лінгвістики, пишаємося й тішимося з того, що в наших лавах є Лідія Павлівна Гнатюк, бо чимало серед нас її колишніх студентів, а всі ми – її друзі й щирі прихильники.

Дорога Лідіє Павлівно, віншуємо Вас із ювілеєм, з роси й води Вам! Зичимо щасливого довголіття, родинного щастя, дальшого наукового поступу, здійснення мрій. Хай Господь благословляє Вас щедротами. І далі відкривайте істину в людях і в мові. Бо через пізнання істини, як сказав наш мудрець і нахненник Г. Сковорода, у людину ввійде сонце.